

arbejderne kan således fremhæves. Benyttelsen vanskeliggøres desværre ved, at redegørelsen for kilder og litteratur er ubehjælpssom, og især ved at registeret er meget mangelfuldt.

JOHAN JØRGENSEN

Report on the Manuscripts of the Right Honourable Viscount de l'Isle, V.C., preserved at Penshurst Place, Kent. De l'Isle and Dudley Manuscripts. Volume VI. Sidney Papers, 1626-1698. Edited, with an Introduction, by G. DYFNALLT OWEN. Historical Manuscripts Commission Ser. 77. London, Her Majesty's Stationery Office, 1966. xxix + 769 s. 1 planche. 10 £.

Med det nu udkomne 6. bind har Historical Manuscripts Commission afsluttet udgivelsen af det på Penshurst Place i Kent beroende arkivmateriale, for så vidt det skønnedes betydningsfuldt nok for trykning. Kommissionen havde tidligt – i sin 3. report, trykt 1872, s. 227-33 – omtalt dette værdifulde arkiv, hvoraf Arthur Collins allerede 1746 havde udgivet et udvalg, suppleret 1825 af Blencowe med en ny samling. Disse ældre udgaver peger allerede på det værdifuldeste materiale, de af familien Sidney efterlodte papirer; men der er iøvrigt på Penshurst Place også en stor samling middelalderdokumenter (registreret i udgavens 1. bd.).

Sir William Sidney fik Penshurst 1552 af Edward VI. Med hans søn Sir Henry Sidney og dennes sønner Sir Philip Sidney og Sir Robert, sen. 1. Earl of Leicester kommer familien frem i første række i politik; sidstnævnte førte en omfattende korrespondance, og hans søn Robert, fra 1626 2. Earl of Leicester var også meget skrivende: officielle depecher vekslede med breve til familien, indimellem førtes dagbøger; meget af dette og en tilsvarende modgående korrespondance samledes på Penshurst Place, men dog langt fra alt. Algernon Sidney, kendt fra diplomatiske forhandlinger i Danmark 1659-60, var søn af den 2. Earl of Leicester; Sir Algernon omtales hyppigt i 6. bd., men uden forbindelse med hans danske engagement (se herom Collins' udgave). Det er faderens efterladte papirer, der fylder det meste af bd. 6, hvori der utvivlsomt er meget værdifuldt stof til belysning af engelsk politik og kulturhistorie. Udenrigspolitisk samler materialet sig om Leicesters ambassade 1632 til Danmark og 1636-41 til Frankrig.

Af særlig interesse er her efterretningerne om hans besøg i Danmark (han mødte Christian IV i Rendsborg og kom ikke længere nord på end Husum). Leicester førte en dagbog, der aftrykkes s. 12-38 efter en ikke fuldstændigt bevaret original; særligt uheldig er en lakune på 4 sider midt i dagbogen, omfattende dagene 9.-15. oktober (se s. 23), desuden mangler begyndelsen og afslutningen (s. 38). Beretningen er velkendt herhjemme (se Har. Ilse: Udlændinges rejser i Danmark indtil år 1700, s. 43) og aftrykt 1843 af P. W. Becker i dansk oversættelse i Danske Magazin 3. rk. I efter en afskrift, som Thorkelin havde hjembragt fra London. Det er naturligvis vigtigt, at denne gamle oversættelse, der i hvert fald også har den store lakune midt i, nu kan afløses af en udgave i originalsproget, så meget mere som der i den danske oversættelse forekommer udeladelser af partier, der har syntes uvæsentlige, og iøvrigt nogle tryk- eller læsefejl, som når det i overs. om Paul (d.v. s. Palle Axelsen) Rosen-

krantz hedder, at han boede på Sjælland; den engelske udgave har (s. 18) det rigtige: Laland (P. R. var lensmand over Ålholm len); eller når det om den bekendte Frantz (Breidesen) Rantzau i Danske Magazin hedder, at han var »Statholder i Danmark og Kongens Postmester (Postmaster to the King)«, hvor den engelske udgave (s. 16) har »Statholder of Denmark and Hoffmaster to the King«. Under 3. oktober fortæller den danske oversættelse: »Lidt efter kom en vis Cocke (?) og adskillige Adelsmænd« (Cocke opføres i navneregistret, dog uden nærmere bestemmelse). Den engelske udgave har »a while after came one coche and divers gentlemen«, hvorefter ambassadøren tog plads »in the coche«, der var en vogn, som bragte ham til kongen.

Det er nok også tvivlsomt, om den engelske udgave altid har klaret skærene. Under 8. oktober omtales »the coming of Anfelt Her Wind, the principall Secretary, and Doctor Doorne«. Her Wind identificeres rigtigt med Iver Vind, men hvad Anfelt betyder i denne sammenhæng står mig ikke klart, da Cai Ahlefeldt, der tidligere havde besøgt Leicester, ikke synes at have været til stede ved dette møde. Det var iøvrigt ved denne lejlighed, at dr. Dorne holdt en lang latinsk tale med dansk el. tysk udtale, som Leicester, der var vant til den engelske udtale af latinen, ikke kunne forstå, således at latinens anvendelse som international formidler her kom til kort og bagefter måtte tolkes på tysk.

Det lykkedes nu ikke Leicester at fremme de meget vanskelige opgaver, han havde fået overdraget, dels at få ordnet spørgsmålet om den engelske kongefamilies andel i arven efter den 1631 afdøde enkedronning Sophie, dels at få formildet Christian IV m. h. t. betalingen af James I.s gæld til Danmark. Christian IV var alt andet end medgørlig og nøjedes med nogle indrømmelser vedr. engelske købmænds toldydelse; Leicester var heller ikke nogen kyndig diplomat, men nærtagende og uvant med de fremmede forhold, der ved en hofholdning i Rendsborg kom til at virke ekstra primitive. Hans skildring af det danske hof med dets drikkeri og kgl. hor er da heller ikke elskværdig. Beretningen om Leicesters besøg hos den gottorpske hertug Frederik III er mere velvillig, selv om dog også denne drak sig fuld de to gange, Leicester besøgte ham; men han forærede ambassadøren og hans søn hver en juvel og den engelske resident i Hamborg en kæde og en medalje, og på det punkt havde Christian IV været pinligt afholdende. Iøvrigt havde hertugen utvivlsomt også på andre områder pænere manerer end kongen og var mere bæret over Leicesters besøg.

Ud over dagbogen og nogle dertil knyttede aktstykker vedrørende de økonomiske stridigheder, Leicester skulle forhandle om, er der så godt som ikke materiale af direkte interesse for dansk historie i bd. 6.

Bindet er forsynet med gode registre og med en fyldig indledning om de dansk-engelske relationer på denne tid (det må være en trykfejl, at overdragelsen af Orkney- og Shetlandsøerne sættes til 1409, læs: 1469), om selve ambassaden (med oplysninger fra James Howells dagbog og breve, der udfylder den uheldige lakune) og om Leicesters virksomhed senere hen i Frankrig.

C. RISE HANSEN